

38 REFERATEN 38

B. Skerlj: *Prispevek K anthropologii Jihoslovanu* (Bijdrage tot de Anthropologie der Joego-Slaven). „Anthropologie“, Praag, 1927. V. 1—2.

Schrijver heeft een aantal Joegoslavische studenten uitvoerig en nauwkeurig gemeten, volgens de methode grootendeels van *Rudolph Martin* en met den cephalometer van *Matiegka*. Onder deze studenten bevonden zich Serven, Kroaten, Slowaken, Slovenen, Joegoslaven en Tsjechen.

Hij vond de Serven en Slovenen vrijwel van dezelfde hoofd lengte, daarentegen hebben de Kroaten een langer hoofd. Bij de Serven is het hoofd het breedst, de breedte is kleiner bij de Slovenen en het kleinst bij de Kroaten. De hoofdhoogte is het grootst bij de Slovenen, kleiner bij de Kroaten en het allerkleinst bij de Serven. Laatstgenoemden zijn het meest brachycephaal, de Slovenen minder en de Kroaten het minst brachycephaal. De Slovenen zijn het meest hypsicephaal en de Kroaten het minst. De schedelcapaciteit is het kleinst bij de Serven, grooter bij de Slovenen en het grootst bij de Kroaten.

De schedels der tegenwoordige bewoners van deze streek zijn veel meer brachycephaal dan de oude schedels, welke men in Bosnië heeft opgegraven. Deze bevinding beantwoordt aan het algemeen toenemen van den brachycephalen schedelvorm bij de Slaven.

De lichtste huidkleur werd geconstateerd bij de Slovenen, de donkerste bij de Serven. Volgens *Skerlj* zouden de Serven en de Kroaten, maar vooral de Serven, het meest het Joegoslavische volkstype weergeven, de Slovenen hebben daarentegen min of meer hun eigen type.

Aan het Joegoslavische type zou beantwoorden het z.g. Dinarische ras van *Deniker*.

K. de Z.

Mendes Corrêa, Homo. Os modernos estudos sobre a origem do homem. 2e ed inteiramente refundida. Edit. Atlantida, Coimbra 1926.

Van bovengenoemd werk, welks eerste uitgave ik eenige jaren geleden besprak (T.A.G., 1922, p. 736—737), is onlangs een tweede, geheel herziene editie verschenen. *Homo* heeft belangrijk aan omvang gewonnen: grooter (4°) formaat, X, 299 pp., twee hoofdstukken meer, talrijker illustraties (52 tegen 29) en twee registers. M. C., die zooals men weet hoogleeraar aan de Universiteit te Porto is, behandelt achtereenvolgens den zoölogischen oorsprong van den mensch, de geschiedenis der Aarde en van het Leven, de verschillende evolutie-hypothesen, de fossiele apen, *Pithecanthropus*, den fossielen mensch, de menselijke genealogie en de anthropogenesis, het neo-monogenisme en de specifieke eenheid van *H. Sapiens*, de eerste menselijke migraties en de rassenvormende factoren. Het werk werd in Januari 1926 afgesloten en was althans toen zeker up to date. Ook ditmaal geeft de schrijver blijk van enorme belezenheid en beheersching der stof. Van deze nieuwe uitgaaf is een uitvoerige bespreking hier evenmin doenlijk. Ik wensch slechts de aandacht er op te vestigen en bij enkele punten even stil te staan.

Twijfel omtrent de waarde der eolithen blijft natuurlijk nog steeds bestaan. Omtrent de door Harold Cook gevonden kies, van „*Hesperopithecus*“, in het onder plioceen van Nebraska schijnt M. C. geen bepaalde meening te hebben. Het is inderdaad nog niet uitgemaakt of men hier werkelijk met een anthropoïde te doen heeft dan wel met *Hyaenarctos* of een andere fossiele berensoort.

Ook blijft M. C. bij zijn vroegere meening, dat *Australopithecus* geen mensch, maar een anthropoïde is. Evenmin is M. C. aangaande het *Pithecanthropus*vraag-

stuk, dat in 15 bladzijden wordt besproken, van opinie veranderd. Dubois wordt ook nu weder sterk gecritiseerd. Diens argumenten voor de samenhoorigheid van den schedelkapsel en het dijbeen zijn ongegrond. De eerste is van een Gibbon, het tweede van een mensch. Van een *P. erectus* kan daarom geen sprake zijn.

Waar M. C. het over de palaeo-anthropologie van Zuid-Amerika heeft, is het bevreemdend dat de naam van Lehmann-Nitsche en diens *Nouvelles recherches sur la formation pampéenne et l'homme fossile de la République Argentine* (Buenos Aires 1907) niet worden genoemd. *Homo neogaeus* L. N. heeft, als fossiel, wel is waar nooit bestaan, evenmin als de vele *Homunculi* van Ameghino's schepping, want de atlas van Monte Hermoso is gebleken van recenten datum te zijn; maar dat alles is nog geen reden om een belangrijk werk van dien omvang geheel buiten beschouwing te laten.

De sceptische houding van Hrdlička ten opzichte van den fossielen mensch in Amerika (M. C. spreekt van „um grande unilaterismo”) wordt niet ten onrechte overdreven genoemd. Eveneens later (p. 231) aangaande de beweerde rasseneenheid der Amerikaansche Indianen. Deze bestaat niet, maar in de Vereenigde Staten is „de eenheid van het Amerikaansche ras” sedert lang tot een dogma verheven.

Bij de behandeling van de soort (?) *H. sapiens* citeert M. C. het zeer toepaselijke woord van zeker bioloog: „On n'est jamais sûr de ne pas s'être trompé en créant une espèce”.

De serologie heeft tot nog toe niet veel licht op het rassenvraagstuk doen vallen¹⁾.

M. C.'s vernuftige, maar onbewijsbare hypothese van den Indischen anthropyletischen boog en de isophyletische lijnen komt hier natuurlijk nog eens ter sprake (verg. M. & M., 1926, p. 464).

Het hoofdstuk over voorhistorische migraties geeft weinig meer dan eenigszins stoute werkhypothesen. Ik herinner slechts aan den reeds elders genoemden migratietrek Australië—Tasmanië—Antarctis—Z.-Amerika over een verondersteld verzonken continent. Ook Rivet deelt dat geloof. Mijn weinig vleiende qualificatie van Rivet's Australisch-Amerikaansche hypothese, door M. C. geciteerd (p. 227, noot) treft van zelve ook de zijne, hetgeen M. C. niet schijnt te hebben ingezien.

Omtrent alle groote anthropologische problemen stelt de schr. eigenlijk meer vragen dan hij besliste antwoorden geeft. De lezer van *Homo* kan zelf kiezen uit de meeningen van verschillende onderzoekers en geleerden — groote en kleine —, een chaos van pro's en contra's, als hij den lust en het geduld heeft ze alle te overwegen. Wanneer men de *Conclusões* gelezen heeft, zal men met M. C. moeten bekennen dat wij, niettegenstaande tal van nieuwe feiten en gezichtspunten, niet veel verder zijn gekomen. Het vraagstuk der afstamming van den mensch, inplaats van te zijn opgelost, schijnt zelfs hier en daar ingewikkelder te zijn geworden (p. 274). Ja, de tientallen hypothesen, stamboomen enz., die ook in de laatste jaren zijn opgedoken, hebben wel „embarços, dúvidas complicações” gesticht, maar onze positieve kennis niet verrijkt: „se sabe muito pouco”. Strikt genomen is er sedert de eerste uitgave van *Homo* geen vooruitgang in de oplossing der raadselen waarnaembaar. Ik tenminste zie die niet en ik zou er willen bijvoegen: toen Haeckel, Wiedersheim e tutti quanti het toppunt van hun faam hadden bereikt, meenden we alles te begrijpen en nú zien we in hoe bitter weinig we maar weten.

Alles te zamen genomen is *Homo* een belangrijk werk, maar meer een leerboek dan iets anders. Zoowel de belangstellende leek als de man van het vak zal het met vrucht kunnen raadplegen. Het is evenwel jammer dat, uit een zuiver materieel oogpunt, een boek als dit niet beter verzorgd is. Het papier b.v. is slecht en sommige tekstillustraties zijn veel te flets en ver van fraai.

¹⁾ Welke waarde heeft het b.v. nu we vernemen, dat het bloed van de Australiërs „is closely similar to that of the Caucasians?” (Amer. Anthropologist, vol. 29, No. 1, 1927, p. 147).

Prof. G. Gonggrijp: Over ethnologische Economie. N.V. Uitg. Mij. „Adi Poestaka” — 1927 — 's-Gravenhage. (Oorspr. verschenen in Koloniaal Tijdschrift No. 6 — 16e Jaarg.).

Met groote belangstelling las ik dit interessante geschriftje van den Rotterdamschen Hoogleeraar. Voor een aanmerkelijk gedeelte keert het zich scherp tegen het werk van *Prof. Dr. Max Schmidt*: „Grundriss der ethnologischen Volkswirtschaftslehre”, dat zich naar zijn meening op ontzaglijk vervelende en langdradige wijze bezig houdt met kwesties, die slechts zeer in de verte of in het geheel niet tot de eigenlijke ethnologische economie behooren. Terecht hekelte schrijver op fijn-sarcastische wijze het feit, dat Schmidt tientallen van bladzijden besteedt aan het vermelden van dingen, die ieder weet of die vanzelf spreken. Het is toch ook wel naïef, als deze in een dergelijk werk mededeelingen meent te moeten doen als: de taak der verkeersmiddelen is de beweging van personen en goederen zoo doelmatig mogelijk en met de minste moeite te bewerkstelligen — of: er zijn communicatiemiddelen te land en te water. Ook zal niemand begrijpen waarom in een werk met zoo'n titel lang en breed worden beschreven en besproken: verschillende soorten van paden, wegen, bruggen, booten, sleden, wagens, wapens, verdedigingswerken, bloedwraak, duels, kinder- en vrouwenroof, kannibalisme, koppensnellen, enz., enz. In dit opzicht is de kritiek van Prof. Gonggrijp op bovengenoemd, door niemand bewonderde werk m.i. dan ook alleszins juist. Niet ieder echter zal het eens zijn met schrijvers meening (p. 8), dat het ruilverijnsel het centrale object voor het ethnologisch-economisch onderzoek is, want (p. 4): „Het ruilbegrip in den ruimsten zin omvat alle verschijnselen, waarmee de economie zich bezig houdt”. Het lijkt mij afgezien van de engheid der bepaling onjuist om — gelijk de schrijver min of meer doet — het object van een wetenschap te willen bepalen, door na te gaan, wat de groote mannen van het vak van die wetenschap hebben behandeld, vooral als daaruit een toch altijd subjectieve keus wordt gedaan (vgl. p. 5). Die keus trouwens bewijst, dat men zich reeds van te voren een begrip over het gebied der bepaalde wetenschap heeft gevormd.

Maar bovendien: het kan gebeuren, zonder dat daarvoor altijd afdoend de oorzaken kunnen worden aangegeven, dat de leidende personen langen tijd hun aandacht op bepaalde onderdeelen concentreeren, terwijl later de belangstelling zich tot andere onderwerpen wendt. Een rationeeler begrenzing wordt dunkt mij verkregen, door uitsluitend te letten op de utiliteit der stofindeeling; evenals „de waarde van een definitie wordt bepaald door haar wetenschappelijke bruikbaarheid en vruchtbaarheid”, is dit n.m.m. ook het geval met de waarde van de begrenzing der wetenschappen.

Van veel grooter belang voor den volkenkundige is evenwel de volgende opmerking van Prof. Gonggrijp (p. 9). „Het is goed er voorts aan te herinneren, dat nauwkeurige beschrijvingen en opgaven omtrent één natuervolk veel meer waard zijn dan wereldomvattende studies, waaraan de noodige exactheid ontbreekt. De neiging tot de hologeïsche verhandeling is helaas nog zeer groot. Ontkend wordt natuurlijk niet, dat de alomvattende theorie het einddoel en het ideaal is; ontkend wordt evenmin, dat zulke de natuervolken der gansche aarde omvattende geschriften hun waarde kunnen hebben als voorloopig, verkennend onderzoek. Maar in het huidige stadium onzer wetenschappen van mensch en maatschappij moet de kans toch groot zijn, dat het lot van zulke boeken ietwat tragisch is. Komt zoo'n werk in handen van een specialiteit over de Indianenstammen van Midden-Brazilië, dan luidt het oordeel: een mooi boek, een interessant boek, alleen wat de schrijver over de Braziliaansche Indianen zegt, is onjuist. En komt het in handen van een deskundige over de Congo-negers dan heet het: een uitstekend boek, een zeer mooi boek, alleen wat hij over de Congo-negers zegt is er naast. Enzoovoort. Men herleze Van Vollenhoven's wijze raad-

gevingen in het vierde hoofdstuk van zijn Adatrecht I en zijn waarschuwing tegen „de onbedwongen neiging, de vleugels veel te vroeg uit te slaan”.

Zeër zeker zijn nauwkeurige beschrijvingen en opgaven omtrent één natuurfolk van groote waarde. Deze beschrijvingen zijn onze bronnen, vormen het fundament, waarop alles rust; zonder deze geen volkenkunde. Uit het bovenstaande valt echter, ondanks de voorzichtige bewoordingen, te lezen, dat toch feitelijk alleen de ethnographie uit eigen aanschouwing van waarde is. Maar wat nut heeft die primaire ethnographie als deze alleen geldt? Ieder moet dan weer van voren afaan hetzelfde volk bezoeken en zijn waarnemingen zijn weer van waarde voor hem alleen. Een ander kan er geen gebruik van maken, want doet hij dat, dan krijgt hij te hooren: alleen aan eigen waarnemingen heeft men wat. Dus kent men alleen aan de primaire ethnographie waarde toe, dan heeft ook die *geen* waarde. Dit standpunt is derhalve onhoudbaar. In de practijk is het natuurlijk anders. De ethnographen Preuss, Thurnwald, Graebner schreven ook ethnologie, en niet weinig; Erland Nordenskiöld, G. A. Wilken, Mc. Dougall, Rivers eveneens. Goed: maar kan men zich dan niet beperken tot bepaalde gebieden? Neen; ook de genoemde auteurs hebben dat niet kunnen doen; ook zij schreven — enkelen ondanks zichzelf — algemeene ethnologie. Dit *kan* niet anders. Zoodra de ethnoloog uit ethnographische gegevens conclusies tracht te trekken *moet* hij komen tot studies, die zooveel volken omvatten, als maar mogelijk is. Immers, als men na bestudeering van de literatuur van een zeker gebied tot het vermoeden komt van het bestaan van b.v. correlaties tusschen bepaalde sociale of godsdienstige verschijnselen, is er maar één middel om deze hypothese eventueel in een wetenschappelijk zoo stevig mogelijk gegrondveste theorie om te zetten nl. nagaan of het uitkomt bij andere volken in andere deelen der aarde. Hieraan valt niet te ontkomen en alle goede ethnologen hebben het dan ook gedaan. Het is wel jammer, dat het niet anders kan, want het spreekt vanzelf, dat men veel beter op de hoogte kan zijn van een beperkt gebied, dan van alle natuurfolken. De regionale ethnoloog zou het voordeel hebben, dat hij voor critiek als bovenstaande onaantastbaar is. Maar wat schiet onze wetenschap er mee op, als *ieder* blijft werken in zijn eigen apart kringetje en alles wat daarvan bekend is volkomen beheerscht, zonder te trachten tot verklaring der verschijnselen te komen? En nog eens, zoodra iemand dat gaat doen wordt hij per sé algemeen ethnoloog. Zonder de algemeene ethnologie zou men nimmer komen tot een betere classificatie van alle natuurfolken, evenmin tot een beter opstellen en beter begripen van den ontwikkelingsgang van tal van instituten; algemeen voorkomende verbanden en regelmatigheden zou men niet zien; oorzaken van, motieven tot, voorwaarden voor ontstaan of verdwijnen van verschijnselen als kannibalisme, bloedwraak, oorlog, slavernij — men zou er niet dieper in kunnen doordringen. Hoogstens verstandige vermoedens, maar het bewijs is alleen te geven door vergelijking met andere — zooveel mogelijk! — volken. Al heeft dan de ethnoloog aanvankelijk wel eens wat al te voorbarig zijn conclusies getrokken en wat te phantastisch gewerkt, dit lijkt mij nog geen reden om maar van alle algemeen vergelijkende volkenkunde af te zien. Werken als van Steinmetz, Westermarck, Nieboer, Frazer zijn voor ons inzicht in de ontwikkeling van sociale verschijnselen en instellingen als straf, huwelijk, slavernij toch wel van zoo groote betekenis, dat het werkelijk zoo erg niet is, indien zoo blijken, dat bij enkele volken de toestanden eenigszins anders waren, dan daarin wordt voorgesteld. Een zoo goed mogelijk opsporen van de drijfkrachten, voorwaarden, enz. van die ontwikkeling is slechts mogelijk langs den weg, door hen gewezen. Ethnographen kunnen den schrijver op dergelijke detailfouten opmerkzaam maken; aan de algemeene conclusies zal dit in den regel weinig veranderen. En mocht dit het geval zijn, dan is dat het duidelijkste teeken, dat de wetenschap weer een dwaalweg verlaten heeft. Op deze wijze komt er vooruitgang; er wordt gewerkt, er is gisting; op verschillende punten wordt de aandacht gevestigd, er

rijzen hypothesen en men komt ten slotte tot goed gedocumenteerde wetenschappelijke bewijzen. De ethnograaf wordt genoopt tot het doen van minder slordige waarnemingen en het geven van meer gedetailleerde scherper berichten. Juist de ethnologen zijn het, die den ethnograaf dieper en wijder doen zoeken en zien. 't Is de behoefte der ethnologie, die de ethnographie verbetert ook buiten de ethnographische questionnaires om. De wetenschap kan er slechts wel bij varen; het onplezierige is alleen voor den auteur, die soms, zich verbeeldend al vrij aardig te vliegen nog slechts op stumperige wijze fladdert. Van Vollenhoven en Gonggrijp behoeven zich overigens over het tragische lot van werken als de bovengenoemde — toch ook wereldomvattende studies — niet al te bezorgd te maken. En als nu nog niet de tijd gekomen zou zijn voor de ethnologie om de vleugels uit te slaan, nu verreweg het grootste deel der natuurvölker „uitgestorven” of bedorven is — wanneer dan wel? Over 100 jaar zou de ethnoloog te vergeefs om nieuwe andere ethnographische berichten en beschrijvingen vragen.

Om de groote beteekenis van deze kwestie voor de ethnologie heb ik er wat langer bij stilgestaan. Overigens heb ik dit zeer lezenswaardige werkje met instemming bestudeerd; moge het door alle Nederlandsche ethnologen en economen gelezen worden. Als aanhangsel geeft het nog een overdruk van een groot deel uit Steinmetz' „Fragen zur Erforschung des Wirtschaftslebens der Naturvölker”.

T. S. v. d. BIJ.

Archiv für Rechts- und Wirtschaftsphilosophie. Band XX, Heft. 4.

In „Die Wirtschaftstheorie als Grundlage der Politik” constateert prof. R. Wilbrandt het bestaan van een chaos op het gebied der economie, waaruit hij zich langzamerhand meent verlost te hebben. Die chaos kwam niet voort uit het feit, dat ze als het natuurlijke slechts één politiek verdroeg, n.l. die der onthouding van elk ingrijpen. Daarna zocht men sociale hervormingen zonder eenige theorie. Men had geen idee van wetenschappelijke politiek op den grondslag van een economische theorie, daarentegen een groot aantal elkaar uitsluitende doelstellingen. De vraag is, hoe politiek streng wetenschappelijk op een economische theorie is te baseeren. Bij alle pogingen, die men daartoe doet, blijft als bevredigend alleen over, dat men geen doel vooropstelt, maar alleen de doeleinden dient, die feitelijk gewild worden. Men tracht wetenschappelijk aan te toonen wat men doen moet, om zijn doel zooveel mogelijk te bereiken. Geschikte middelen ter bereiking van gewilde doeleinden zoo min mogelijk te doen ontbreken, schijnt W. daarom een bruikbare doelstelling.

Een Fransch artikel van Prof. Péritsch uit Belgrado behandelt „L'influence du temps sur les rapports de droits”. Geschetst wordt de groote invloed op elk onderdeel van het rechtsgebied van de termijnen. Om in veiligheid te leven, moet men ze kennen. Maar waar men — misschien op ander gebied terecht — meent, dat de tijd het lijden verzacht, geldt dit op rechtsgebied lang niet absoluut; terwijl b.v. de tijd weldadig is voor hem, die zich op usucapio of verjaring kan beroepen, is dat voor zijn tegenpartij niet het geval. Met de opvatting van den tijd als schepper van rechten kan schr. zich dan ook niet vereenigen.

„Statisches und dynamisches Recht” heet een bijdrage van Dr. A. Müller, waarbij, in navolging van Spengler in zijn bekend werk, tegenover het statische denken der Romeinen, dat in de begrippen en taal van hun recht duidelijk tot uitdrukking komt, de minder duidelijk dynamische wijze van denken in het Deutsche recht gesteld wordt. Het Romeinsche statische denken is specifiek antiek; het recht gaat hier van den enkelen mensch uit, het onderzoekt in welke verhouding hij zich tot andere menschen bevindt, waarbij drieërlei status (n.l. libertatis, civitatis, familiae) onderscheiden worden; rechten en verplichtingen van den

staat kent het Romeinsche recht niet. Het westersche recht gaat daarentegen van collectiviteiten uit; het is minder op het vergankelijke dan op het duurzame gericht; blijvende groepen, als volk, gemeente, familie, gilde, rechtspersoon, enz., zijn eigenlijk dragers van het recht; daarna komen eerst de leden der groepen met hun voorbijgaande belangen.

Prof. Anderssen geeft in „Die Bestandteile der Rechtsordnung” een belangrijke, misschien mag men zeggen overweldigende, hoeveelheid opvattingen omtrent de hoofdbestanddeelen der rechtsorde.

Dr. Dobretsberger wil door een artikel over „Beziehungen zwischen Rechts- und Wirtschaftstheorie” ons de verhouding tusschen recht en economie in rechts-philosophie en staathuishoudkunde en de daarin tot uiting komende meningsverschillen schetsen. De nieuwere pogingen, die den weg tot een zuiver empirische behandeling der correlatie tusschen beide banen, geven ons z. i. wel een waardevollen voorarbeid, maar zijn toch nog voor het doel ongeschikt. Beter acht D. het, wanneer men zich aansluit bij de nieuwe richting, die de analogieën tusschen economie en natuur opgeeft, om in economie evenzeer als in recht een deel van de maatschappij te zien. Z.i. is de empirisch gevonden wisselwerking tusschen recht en economie aldus het beste te grondvesten.

H. L. A. V.

Revue de l'Institut de Sociologie (Solvay), 1927, No. 3. (Juli tot September).

In het artikel van Fouret, *L'Acquisition du „sens social”*, wijst de schrijver op het feit, dat ons tegenwoordig onderwijs gericht is op het ontwikkelen van originaliteit en persoonlijkheid, vooral door den onderlingen wedijver, die door het uitloven van prijzen opgewekt wordt. Dit stelsel dreigt op anarchie uit te loopen, omdat daarnaast het maatschappelijk gevoel te weinig aangekweekt wordt. Ook in de overige maatschappij ontbreekt dit meer dan vroeger, toen het goddelijk recht van het Koningschap en later het nationaal gevoel, de tucht van den godsdienst en den familieband het individu er toe brachten, een deel van zijn persoonlijkheid ondergeschikt te maken aan gezamenlijke groepsbelangen. Thans hebben Rousseau, Kant en Nietzsche den godsdienst van de menschelijke persoonlijkheid geschapen. De leeraar ziet een verscheidenheid voor zich verschijnen, waarvan onmogelijk te verwachten is, dat zij de noodzakelijkheid zal inzien om zich aan één uitsluitende regeling te onderwerpen. Hoe is hierin verbetering te brengen? Door onderricht in de leer van de noodzakelijkheid om zich te onderwerpen aan de maatschappij? Dit onderwijs zal ongetwijfeld nut afwerpen, maar het weegt niet op tegen persoonlijke ervaring. Aan het gezin kan deze taak niet overgelaten worden; de militaire diensttijd schept een verhouding die meer ondergaan dan vrijwillig aanvaard wordt. Inmiddels loopt het kind gevaar de aanraking met de noodzakelijkheid van het groepsleven te verliezen, doordat het opgroeit in een absoluut individualisme. De sport is een modern middel, dat aan dit bezwaar te gemoet komt, daar zij de individueele prestatie geheel in de groepsactie doet verdwijnen. De sportclubs met haar leiders zijn maatschappijen in miniatuur. Hetzelfde geldt voor de beoefening van vocale en instrumentale ensemblemuziek. Dit alles is voor ons nieuw, maar verschilt het van de Grieksche traditie van opvoeding?

„*L'influence des difficultés économiques d'après-guerre sur la population allemande*” van Ichok bevat statistieken omtrent de uitgifte van papiergeld, den lichaamsomvang en het gewicht van Berlijnsche schoolkinderen in 1902 en 1923, het gewicht van renteniers, sterftecijfers van grijsaards, cijfers over den zelfmoord en over huwelijken betreffende de periode na den oorlog. Deze cijfers worden van tijd tot tijd vergeleken met cijfers van 20 jaar geleden. De schrijver wijst op de verkeerde voorstellingen die deze cijfers kunnen opwekken. Gedurende de periode van ondervoeding der schooljeugd wijzen de cijfers daarentegen op meerderen lichaamsomvang dan in den jare 1903. Voortaan zal het niet meer

mogelijk zijn de economische factoren te behandelen afgescheiden van de veranderingen die onder de bevolking plaats vinden. Men zal ze in nauw verband met de veranderlijke verschijnselen van het sociale leven hebben te beschouwen.

Het artikel van Lenoir, getiteld: *Le Soulava et le Quipo* is van ethnologischen aard. Het behandelt zonder voorafgaande inleiding de voortzetting van een bijzonder probleem en zal als zoodanig slechts voor gespecialiseerde deskundigen begrijpelijk zijn.

J. J. VON SCHMID.

The American Journal of Sociology, September 1927.

Twee jaar geleden heeft het Congres van de Vereenigde Staten van Noord-Amerika de „Purnell Act” aangenomen. In deze wet wordt economisch en sociologisch onderzoek bevolen van het landleven, ook wat betreft het huiselijk leven, met het doel om de ontwikkeling en de verbetering daarvan te bevorderen. Aan de overige subsidies voegden de Vereenigde Staten voor ieder staatslandbouwproefstation een som toe van 20 duizend dollar per jaar. Deze som zal bovendien nog jaarlijks verhoogd worden met een bedrag van 10.000 dollar tot een maximum van 60.000 dollar. Naast de algemeene sociologie en de stadssociologie (urban sociology), is de „rural sociology” door dezen maatregel in betekenis gestegen. Talrijke personen beoefenen nu deze sociologie als vak. Dit heeft vele bezwaren medegebracht, daar men te spoedig resultaten bereiken wil en verbeterend op wil treden. Deze aangestelde sociologen kennen de algemeene sociologie soms in het geheel niet, houden daardoor op arrogante wijze meeningen vol, die van geringe deskundigheid getuigen. Het zijn vaak niet meer dan onwetenschappelijke technici en hun afwezigheid van de wetenschappelijke centra maakt, dat hierin niet spoedig verbetering kan worden gebracht.

De eerste zes artikelen van deze aflevering van de hand van Sanderson, Melvin, Taylor, Kirkpatrick, Lively en Zimmerman, behandelen nu naar aanleiding van deze te groote voortvarendheid der regeering de huidige wetenschappelijke betekenis van de sociologie van het landleven. De twee laatstgenoemden bespreken een uitgebracht onderwijsrapport en statistische opgaven van den trek van de steden naar het land in den staat Minnesota.

De eerste vier artikelen behandelen het object en de methode van de „rural sociology”. Bezwaar wordt er gemaakt tegen het bevel der wet, dat de landelijke welvaart er door zal moeten worden verhoogd (Sanderson). Dit behoort tot de sociale ethiek en sociale filosofie. Interessant voor ons is ook zijn beschouwing over de verhouding van psychologie en sociologie, die, naar zijn oordeel ten opzichte van elkaar staan als physiologie en anatomie. Dat er een wetenschap over het landleven bestaat, wordt niet ontkend en evenmin, dat deze wetenschap verband houdt met tal van andere wetenschappen, als psychologie, economie enz. De grenzen staan allermint vast, maar dit is geen bezwaar en mag niet tot ontkenning van haar bestaan leiden, daar er eerst een wetenschap moet zijn voordat men haar grenzen kan vaststellen.

Behalve dit onderwerp behandelen Kulp, *Toward Scientific Textbook-Writing*; Ruth Strang, *A supplement to the Case Record*, en Sturges, *The theory of Correlation Applied in studies of changing Attitudes*.

James Reinhard geeft een studie over de vraag, of de neger in biologisch opzicht minderwaardig is. Deze vraag beantwoordt hij ontkennend. Een overheerschend volk is gewoon het onderworpen volk als minderwaardig te beschouwen uitsluitend als gevolg van gemis aan sympathie. Het laatste en als meest klemmende argument beschouwde is het onvermogen der negers om een eigen cultuur te vormen en origineel te zijn. Het wordt weerlegd door te wijzen op gegevens, afkomstig uit het *Negro Year Book* for 1925. Ondanks hun moeilijke sociale positie hebben de negers zich een landeigendom verworven, dat meer oppervlakte heeft dan 8 staten van de Unie. Zij hebben voor 200 millioen dollars assurances en bezitten een eigen folklore en muziek.

J. J. VON SCHMID.